

Nr. 30.

Brasovu,

12. Aprilie

1861.

Gazet'a esse regulatu de 2 ori, si
Fóiea un'a data pe seputemana, ad.
Mercurea si Sambet'a.
Pretialu loru este pe 1 anu 10 f.,
pe diumetate anu 5 f. austr. inla-
intrulu monarchiei.

GAZETA

TRANSSILVANIEI.

Dreptulu limbei romanesci si Translatur'a.

Le droit est le souverain du monde.
Mirabeau.

Chose absurde autant que cruelle, de
subordonner le français à un étranger qui
sait peu ou mal notre langue, avec qui il
ne peut ni s'expliquer ni se plaindre.

I. Michelet Livr. IV. Chap III.

Pe catu timpu jurnalele romaneschi din Transilvania vorbia dela diplom'a din 20. Octobre incóce adesea cu óresicare securitate despre egalitatea drepturilor limbei romaneschi si despre reciprocitatea ei cu cea ungurésca, publicistii unguri respundeau cum dicemu noi, cam cu gur'a altuia ca: bine, bine, — apoi se cercá se ne mai lule si adie cu nisce promisiuni facute per locos communes, cum le dieu rétorii. — Densii sciau forte bine ce facu; eara dela patent'a din 26. Februarin incóce li s'a inlesnitu responsulu de minune. In aceeasi se dice, ca drepturile in privint'a limbei oficiale voru remanea pentru Ardealu acelea care au custatu pana la 1848. Apoi acelea drepturi sunt respicate in articululu de lege XXXI dela 1791, intru care limb'a ungurésca se recunóisce de limb'a oficuala pentru unguri si secui, eara cea latina pentru afacerile si corespondintiele ce se pórta cu curtea, cu camera, cu gubernulu si cu comand'a de armata*). Legea dietala din 1846/7 merge mai departe si decreta limb'a ungurésca de singura oficuala, afara numai de sasime, unde se recunóisce limb'a germana de oficuala.

Eata cu asemenea legi esira la midilociungurii din Fogarasiu si cu ei vreo cativa renegati, si pe temeiulu acelora denegara adunari districtuale compuse că din cinci mii representanti romani dreptulu de a introduce in acel districtu mai intregu romanescu limb'a romanésca de oficuala.

Eata reciprocitatea pentru care corespondintele dela Oltu in Telegrafu se luptá mai inainte de 3—4 luni cu atata servóre.

Candu vei cautá cu ochi ageri la resbunatórea mesura luata de bar. Vay, carele a cassatu totu ce a facutu congregatiunea comitatului suspendendu si pe noii oficiali si restaurandu mai bine pe fóstele doue preture (Bezirksämter) ale lui Bach, caus'a principala a fostu si acolo limb'a.

Intre acestea eata ca guberniulu provisoriu din Clusiu restaurá si translatur'a veche romanésca, denumi si pe translatorulu, nu insa cu salariu de 840 Ir. v. a., cum o avea translatorulu de sub gubernulu civilu si militaru din Sibiu si nici cu rangu de concipisto actuato in clasa a 9-a de rangu, ci numai cu lefsióra de 472 fr. si cu rangu de simplu cancelistu in clasa 12-ea asia precum fusese la guberniulu din Clusiu pana la 1848.

Va se dica, translatur'a romanésca, privita de pe terenulu legilor dela 1846/7 s'a restauratu numai că din gratia, numai că o concesiune facuta nesciintie romanilor.

Romanii insa pretindu neasemanatu mai multu decatu o translatu asemenea dragomaniilor dela consulatele si ambasadele din re-

Pentru tieri straine 7 f. 50 cr. pe 1 sem., si 15 fr. pe unu anu. Se prenumera la tóte postele c. r., cum si la toti cunoscutii nostri DD. corespondenti. Pentru serie „petit“ se ceru 8 cr. val. austr.

saritu. Ei sciu prea bine, ca de astazi incolo nu se va mai afla unu singuru romanu, carele se scria catra auctoritatile publice ale tieri Ardealului in alt'a limba decatu numai in cea nationala a loru romanésca

De aici apoi urma de sine, că institutulu Translaturei guberniale va trebui se se intinda la tóta tiera si la tóte auctoritatile publice, dicasteriale si municipale, séu adica: toti amplioiatii publici voru fi siliti a invatia limb'a romanésca — déca cumva nu o sciu pana acum, prin urmare translatur'a va trebui se cada de sine. Multe legi tiranice s'a adusu asupra nationii romanesci; totusi nici o lege facuta de ómeni nu va fi in stare de a mai sili pe romani că se'si delature limb'a sa nationala in favórea oricarei alteia de pe fat'a pamentului.

Dreptulu este suveranul lumii, dicemu si noi cu contele Mirabeau. — Dreptulu naturei si dreptulu mintiei sanatóse nu se pote caléa nici intunecá prin legi unilaterale că cea din an. 1791 si 1846/7. De altumintre legile acelea obligea pe unguri, secui si sasi, carii si leau facutu ei pe sam'a loru; eara pe natiunea romana nu o potu obliga intru nimicu. „Lucru absurd si tiranu de a subordiná pe frantiosulu (relative pe romanulu) la unu strainu, care scia puçinu séu reu limb'a nostra, in carea elu nu se pote nici esplicá nici a 'si aratá nemultumirea.“ — Romanii au avutu cele mai dese ocazioni de a se convinge in amaratiunea susletului loru despre adeverulu cuvintelor genialului istoricu alu Frantiei. Cate sudalni, batai, temnitie, perdere de dile si ani, perdere de statea cause drepte comune si private n'a datu de capulu romanilor, numai pentru ca amplioiatii n'a cunoscute limb'a romana si nu lea pertractatu si decisu causele in aceeasi!

Asia pentru romani: limb'a ori viéti'a? Asia este: Se pote insa ca romanii se se arate calcatori de legi, de si pentru ei reie, pana candu acelea nu se voru schimbá prin o alta potestate legislativa, prin o alta dieta?

Responsulu este usioru. Romanii n'a se calce nici o lege pozitiva plasmuita de cele trei natiuni pe sam'a loru propria; ci — dupace romanii nu sciu nici unguresce nici nemtiesce; dupace nu e putere pamenteasca carea se sia in stare de a'i face de frica că se invitie vreo alta limb'a fara voi'a loru, — apoi natiunea romana nici ca va pricepe legile si orice alte ordinatiuni, deliberate, decisiuni, rezolutiuni, decatu numai déca i se voru comunicá in limb'a sa nationala romanésca; nici representanti comunalii nici particularii nu voru sci se cuvinte in adunari publice, de josu pana susu in dieta, se'si nanteze respunsurile, reporturile, causele de procese si oricare alte a-faceri catra auctoritati in alta limba, decatu numai in limb'a loru nationala, buua óra intocma precum se intempla acésta in Elvetia, unde toti amplioiatii fara nici o distinctiune sunt datori a cunoscere, a vorbi si a scrie corectu limb'a poporului si nici celu mai din urma loenitoru nu e indatoratu a cunoscere limb'a amplioiatului.

Tieneti minte, ca in patri'a nostra inca va urmá in tocmu, bahlau in timpulu de facia totulu merge pe acésta cale. Atunci apoi denuméscă si gubernulu ori ce amplioiat si ori cati translatori li va placea, ca poporului nimicu nu'i va pasá, pentru ca elu limb'a si viéti'a sunt sinonime.

B.

TRANSILVANIA.

Teiusiu, in 8. Aprilie n. 1861.

Érasi perduramu pre unu barbatu prea demnu si prea amata alu nostru, Acesta e Georgiu Dobo parochu greco-resariteanu unitu in Teiusiu, carele dupa o bala indelungata de ofica, ce i deseca tóta poterea de viația in 5. Aprilie n. a. c. se rapi din midiloculu nostru, lasando in urmasi in cea mai sfasitoria durere pre o vedua, trei filii

*) Art. XXXI. Sacratissima Sa Maiestate benigne annente, linguae hungaricae usus antea quoque vigens in gremio nationum hungaricæ et siculicæ, atque apud omnia Dicasteria, officia et tribunalia porro etiam obtineat; latina autem in expeditionibus aulicis camerallibus, protocollis gubernialibus et correspondentiis cum supraarma armorum Praefectura, vel extra provinciam ducendis adhibetur.

(dintre cari celu mai micu abia de 5 ani), si o filia; toti neasiediati inca si nesburataci in lume.

Intru adeveru beserec'a nostra perdu prin acestu repausatu barbatu, pre unu ministru alu seu zelosu, cucernicu si prea blandu poporenii sei perdura pre unu parente prea bunu, pre unu susleteriu, carele erá lumin'a, delectarea si ornamentul loro, er' natiunea nostru perdu pre unu fiu alu seu forte devotatu si ingrijiatu pana in respirationile din urma pentru binele si viitorul ei fericit; perdu mai incolo pre unu membru alu seu forte zelosu si asia dicundu neobositu pentru intemeiarea de scoli, si anumitu prin staruint'a neobosita a rep. se intemeia in comun'a sa parochiala (Teusiu) o scola populara binisioru organisata si provediuta cu unu salariu de 200 fr. v. a. pre lunga cortelu naturale si gradina.

Totu acestu barbatu in seurtulu tempu, catu sú elu insarcinatu de archiereulu seu cu administrarea provisoria a protopopiatului Aiudului, carele devenise vacante — intemeliu priu ostenele si alegari mari scóle popularie mai in tóte comunele protopopiatului respectivu pana si in cele mai seracutie. O saptă acésta, ce pre lunga alte insusiri eminente de preutu in adeveratulu intielesu alu cuventului — incununéza frumosu memori'a respectabile a acestui barbatu, carui asemene amu doru se avemu catu de multi in midiloculu natiunei nostre.

Deci noi, nu numai că amici ai repausatului in Domnulu preutu, ci totudeodata si că cumpăratori si respectatori sinceri ai meritelor si virtutilor adeverate, semtimu aduncu acésta perdere, — i oramu eterna memoria in animele posteritatiei si i rostim unu adieu pana la revedere in imperati'a spiritelor! Amin!

Mai multi.

Congregatiunea marcala in districtulu Fogarasiului.

Illustritatea Sa Du. capitanu supremu Ioane Branu de Lemény intrandu in 15. ale lunei curente intre marginile districtului, su primiu in mai multe locuri cu arcuri de triumfu, unde poporulu de prin pregiuru cu mieu cu mare 'lu asteptá cu dorintia, că se se impartsiesca de bucuria, ca a ajunsu de pote salutá si elu pe unu romanu de capitanu supremu alu tierei Oltului. — Apropienduse de Fogarasiu, multimea poporului se totu mai mariea si vivatele nu mai incetá, — Illustr. Sa sú petrecutu din marginile districtului pana in Fogarasiu de una sum'a mare de calareti si la cuvintele de bine venire din partea fiacareia nationalitatii, multiami Illustr. Sa totu in aceiasi limba Ajungundu in Fogarasiu pe suptu semne de onore pompóse, urmara visitele si catra séra unu banchetu forte stralucit in onórea Ill. Sale, unde se intrecea o spetii cu redicarea toastelor, esprimandusi bucuria ca 'si vedu siefulu constitutionalu in mediloculu loru. —

In 16. ale l. c. mai de deminétia chiamà la sine Illustr. Sa vr'o 24 barbati frontasi, cari representá tóte interesele districtului si se sfatui cu acestia despre numerul membrilor representantiei districute, siindu inse usiele salonului deschise, luara si mai multi parte, că auditori. —

Dupa mai multe desbateri ca din partea unor magiari mai intelectuali, ca instructiunea provisoria a capitanului supremu e ilegale, că se se faca restaurarea dupa legile din 1848, si siindu in 48 unu comitetu representatoriu de 100 membri alesu pe lege, acum se se cetește numerul membrilor si numai loculu celor cari lipsescu se se implinesca cu alti noi.

Illustr. Sa dupa atari desbateri cam pe la 11 ore incheia conferinta si vediundu, ca tóte stradele sunt indesuite de poporu ordiná, ca la 12 ore se va deschide congregatiunea generale la móra de chartia in campu liberu, că se audia si véda si poporulu ce se decide.

Ordinul D. capitanu de si se se impartasii poporului, totusiu acesta nu voiea a se miscá, pana nu voru vedé pe Du. capitanu mergundu inainte, că nu cumva poporulu se sia scosu afara din oras, si apoi magiaru se decida eara numai singuri despre sórtea districtului. — Domnulu capitanu esi dupa 12 ore la loculu destinat si totu poporulu dupa elu, alu carui numru trecea preste 6000. Asiedienduse tota adunarea in catu sau potutu intr'unu ordinu bunu, Illustr. Sa Domnulu capitanu redicanduse, deschisa adunarea cu un'a cuventare forte potrivita in limb'a romana, la carea ei urmá vivate cutremuratore de pamant. La acésta se redica Domnulu pretoru Ioane Puscaru provocat de multiime si explicá poporului, că ce este constitutionea si numai de catu dupa Domnulu Jakab György, fostulu vice-capitanu alu distr. Fogarasiului, si dupa ce Domnului că magiaru se declaru ca recunoscere limb'a romana de limb'a districtului acestuia, si ca cine vrea se sia intielesu de toti numai in limb'a romana pote vorbi — pentru aceea si elu de si nu e romanu, voiesce a vorbi romanesce. — Dsa explicá 'si mai pe largu, cuventulu constitutione, ce dreptu are poporulu intr'unu statu constitutionalu, si ca noi de adi incolo se nu mai

suferim de a se decide catu de puçinu „de noi fara de noi.” Dacă se redicá eara Domnulu I. Puscaru, si demonstru ca in districtulu Fogarasiului numai limb'a romana se se primésca de lin osicioasa in tóte ramurile politico-administrative si judiciale, si in s si in josu.

La acésta se redică advocatulu Fülepp, si cindu articulii legi din 1846/7, unde in comitatele si districtele magiare si seau secuie se impune limb'a magiara, si dupa aceea cindu scrisórea mana a Maiestatii Sale din 21. Decembrie 1860 demuestra, ca de cererea romanilor că in distr. Fogarasiului se sia limb'a osicioasa romana este forte drepta si cuviincioasa, si ca decidenduse la siu dieta limb'a romana de osicioasa, elu va si cu acésta pre multiamitii nici odata nu'si va ridicá glasulu in contra aceleia: totusi declaru conclusulu prin care s'ar decide limb'a romana de osicioasa pana la etă, — de ne legiuittu, si in contra scrisórei de mana a Maiest. S. 21/12. 1860, prin care se demanda că limb'a osicioasa se sia cea nainte obicinuita, adeca cea magiara din a. 1847, si elu protesteaza contra conclusului, prin care nu s'ar primi limb'a magiara de cicioasa. —

Domnulu Fülepp nici nu'si gata bine cuventulu, si tota masă poporului cu un'a anima si unu glasu strigă: „Nu cunoscem leg facuta de noi fara de noi, destulu ne-ati apasatu cu limbi straine no necunoscute, noi suntem romani, si de adi incolo voim cu totu mulu a vorbi romanesce, si a primi tóte romanesce, ca alta limba sciun. — Mai gata suntem toti a muri, de catu se suferim a ni mai impune verun'a limba straina.“

Jakab György propuse dupa acésta, ca pentru bun'a intelegera cu comitatele si scaunele secuie, unde domnesce limb'a magiara, noi se se primésca limb'a magiara asemenea cu cea roman'a osicioasa.

Domolinduse poporulu, se sculă Du. vicariu Chirila si basude pe glasulu intregului districtu, care este curat romanu, in odata se mai declară, ca nici una lege numai pote există, carea in s clulu alu 19-a s'ar mai poté privi bateru numai că umbra de leg basata pe verunu dreptu — se mai pote impune alta limba romanilor din district. Fogarasiului, cari numera peste 60,000, si acés pentru abia 1000 suslete magiari din oras, pentru ca asia postesc Dloru se li se impuna limb'a magiara de osicioasa. — Făcase tota l mea magiari, nu ne pasa, dara nouă limb'a ne este mai scumpa viétia, si asia ori si cine bine se'si traga séma, ce incérca, ca nviélia ne o sacrificam, dara limb'a nici odata.“

La acéstea irupsa tota masă poporului, in unu ragnetu că d'gură leilor, „ca mórté vremu, dar' limb'a nu ni o dám.“

Illustritatea Sa D. capitanu, vediondu in cotro cumpanesce majoritatea, dupa tóte desbaterile enunciă limb'a romana de limb'a osici lui si osicioasa de susu pana josu, inse ori ce intimare in alta limba patriei, totu in aceiasi limb'a se va resolvá — (Va urmá)

Brasovu, 22. Aprile. Eri sosi Illust. Sa D. comite alu natiunei sasesci aici precesu de 235 de calareti, dintre cari unii erau c Hamure, toti burgeri de pe sate, si comitatul de 14 carete si vr'o cateva carutie cu membri din comuna si magistratu. Intre bubuitel pivelor si spectarea poporului numerosu prin strate si de pe ferestu pe cari atarnau si covóra, in cea mai mare ordine si linisce proces pana la cortelu, unde i se redicara si vivate. — Indata sú salutat catra magistratu, comunitate, preotime de tóte confesiunile si de deputatiunea magiara si romana si earasi de o deputatiune deosebita di Zernesci, Branu si satele vecine D. comesu respunse intre altele i salutarea preotimei si profesorimei sasesci: se se bucur, ca Mai. Se le a restituitu earasi drepturile constituitionale in totu cuprinsulu loru cum se asta in privilegiulu Andreianu, numai se tienă cu totii o cordia si o unire netiermurita, si se verse si in inimile tenerimei spiritulu tienerei la olalta si alu concordiei spre a puté supastră aceste drepturi. Catra deputatiunea magiara respunse in limb'a germana ca Mai. Sa l'a insarcinatu cu deosebire, că se multumésca pe romanii carii au fostu inainte de 48 eschisi din drepturi, eara magiarii erá si atunci indreptatiti si constitutionali, prin urmare nu ar avea sa se planga de eschidere, inse repetinduise ca magiarii de pe sate erau eschisi că si romanii, lea apromisu, ca pe viitoru si ei voru si reprezentati pe basea constitutionei.

In urma intră deputatiunea romana statatore din 25 de membri intieleginti si de pe sate condusa de cunoscutulu barbatu alu natiunei D. protopopu Ioane Popasu, care in tonu durerosu, apasatu si vere oratoricu, strabatatoriu in adunculu inimeloru celor consumtitorie de sórtea romanilor bineventă pe comitele in testulu urmatoriu:

Marite Domnule! Noi suntem insarcinati de romanii din Brasovu si din districtulu lui, că mai inainte de tóte se ve bineventam, si totu de odata se ve rugam: se luati in deaprope consideratiune, ca noi romanii formam majoritatea in Tiér'a Barsei față cu confo-

citorii fratii nostrii sasi si magiari, numerandu in Brasovu 9331 si in districtul lui 44,000 suslete; se luati in consideratiune, ca negu-tiatorii romani, la numaru mai mulți că 100 insi, sunt carii scotu ma-nufacturele profesionistilor din orasulu nostru si le desfacu in Prin-cipatele invecinate, acestia sunt, carii pôrta negotiul levantich celu multu importatoriu, ei, negu-tiatorii romani, sunt carii strabatu orien-tulu si provedu nu numai orasulu, ci patri'a intréga cu productele ne-cesarri ; se luati in consideratione, ca romanii din acestu districtu sunt mai cu séma, carii se occupa cu economia vitelor : Romanii din Sacele si din Branu posedéza sute de mii de vite de totu felul, ei indestuléza nu numai Brasiovulu, ci mai tota tiér'a cu vitele si cu productele loru, acesti romani platescu pe vitele loru, de si le pasiu-néza in tieri straine, o dajde aprópe de 60,000 fr. o suma de bani, la care mi se pare ca nu se súie dajdea tuturorul celorulalte comune din districtul Brasiovului: si considerandu tóte acestea se binevoiti a face punere la cale, că la organisa-tiunea ce este se se intreprinda in Tiér'a Barsei, „se se aplice romani in proportiunea numerului loru atatul intre representantii comunei cetatiei Brasiovului si ai comunelor din districtu, catu si intre senatorii si amployatii cardinali ; ear' limb'a romana alaturea cu cea germana se sia intru tóte egalu indreptatita ;“ si asia se binevoiti, Marite Domnule, a midiloci că:

I. Reprezentantii său sutasii de astazi ai comunei cetatii Brașovului, — intre carei de și numerulu loru suie la 100, se află numai 8 romani, — se se delature cu totulu, și in loculu loru se se aléga altii, intre carei se sia atati romani, cati cere proportia numerului loru.

2. Senatorii, inspectorii si rectificatorii de dare se se aléga numai de **sutasi**, ci si de deputati comunei din districtu, si anume unde aceleas sunt mestecate se sia si romanii reprezentati priu unu deputatu alu loru.

3. La inspectoratele in care romanii facu majoritatea se se aplică inspectori romani dintre senatorii romani.

Acestea le ceremu Marite Domnule, si basati pe dreptulu, dictat de natura si de Evangelia, precum si pe spiritului timpului de facia; le pretindem in puterea dreptului istoricu, ce nu ne lipsesce nici noue romaniloru, si in puterea diplomei din 20. Octobre an. trece, prin care Maiestatea Sa demanda apriatu, ca in constitutiunea tierei, ce a esistatua inainte de 1848, se se faca modificatiuni adencu tajatore; le ceremu in fine, cu unu glasu ce amu dori se strabata in urechile intregei natiuni sasesci, le ceremu, dicu, imbolditi de dorintia de a vedea odata pe sasii cu romani incinsi cu mantuitorea legatura a amorei si infratrei, ce constitue bas'a adeveratei loru fericiri, si imbolditi de impregiurarile cele grele ale presentului, caci la intemplare, candu aru erampe niscari evenimente invisorate, natiunea romana alatur ea cu cea sasasca si cu celealte natiuni credintiose din imperiu sunt chiamate a aparca atatu tronulu Maiestatiei Sale prea inaltiatului Imperatu Franciscu Iosifu I. catu si esistentia loru propria.

Comitele respunse in limb'a romana, că si pe la Mercurea, ca Mai. Sa Imperatulu l'a insarcinatu cu deosebire, că se multumescă pe romani la restauratiunea acésta, si ca faptele lui voru dovedi cum va respecta eiu pretensiunile romaniloru. Si aratandusि vôlea de a vedé o consecnatiune de barbații romani, propasi Dn. com. finantialu si membru alu comunitatei D. Datcu, ei arăta dorintiele si pretensiunile romaniloru la acésta restauratiune si i le manuă într'unu actu a-coperit u mai multe subscriptiuni. D. comesu se esprimă, ca pe 2 base procede la restituirea acésta : intielegintia si avere; pentru mem-bri comunitatei se cere, că se scie scrie si citi si se aiba posesiune, eara pentru senatori se sia iuristi, si aici repeti ca faptele voru vorbi cum se voru respecta pretensiunile romaniloru.

In urma se dase D. Prota I. Melianu si deosebi si i descoperi seriouse pretensiuni ale satelor din tienutul Branului in cuvinte ordidne si libere. (Voru esii in Folia.)

Нъсъзда, 12. Апріле. Аштептъмъ къ перъбдаре denгми-
реа къпітапълі постря ші тотъ цінзтвлъ ачеста се афъл дитр'о
дикордаре песписъ, де къндъ азі, къ с'аръ фаче зпелтірі а не
тръміте үнъ стрънъ, къчі се штіе тóіз лятеа, къ ротані де
аічі, къ тóте къ'съ фатіліарісаці къ патвра ші лішба церманъ дәпъ
крештереа прін школі, тисъ сі одатъ къ капвлъ ны воръ орімі
алтъ къпітанъ de кътъ де съпцеа ші реленеа са; пічі се треакъ
квіва прін тінте, къ аічі піте съ се дитродвкъ о алтъ лішбъ de
кътъ чеа ротанъ дн дистріктъ. Апоі поі токта пеатъ пътератъ
дикорецинда, ші аветъ үнъ пріоссъ, дн кътъ пътетъ дитріктъта
ор үндө с'ар афла ліпсъ дитрэ ротані. 1 преторъ, 4 адіспекці,
2 жэрсті, 6 актварі, 20 канчелісті, 1 перченаторъ, 1 контролоръ,
5 оғічіалі, 3 асистенці, 3 акчесісті ші а. маі твлді престе 50
инші, афаръ де үнъ пътеръ фрятоссъ песте 20 де оғічірі емерілі
дела маіоръ пъпъ ла локотелентъ прітардъ; ші афаръ де потарі
ші дикорецисті дігрісті шчл.

Тоталъ че амъ тай допи есте, ка центръ конституира поа-
стръ, съ се adonteze репрезентацийна пе база чеа тай латъ.

Дпкътв пічі впш таюренш съ нз се ескідъ dela фрептвлж чівілж, пентржкъ поі гръпіцарії штімш а фі кз тоції вна, пічі дпкапш дп-трє поі касте, ка челе де прін комітато, дптрє боіері ші рес-квтпърації юваці, целері шчл. Ноi не ѡінемш тоці de вотвлж персоналж, квт ллж аж ші побілі din комітате дп лецеа лорж din 1848, кіярж ші пентржкъ рефіментвіж ера таi totj побіліте дп-найнте де тілітарікаре, дар ші алтфелів аша прівімш поі не орче romanш totj odatz ші de побілж; апоi терітіле кътръ патріе ші тронш дпкъ не аж побілісатш таi твлтш de кътш не побілі, чеi че аж автш ші квтете двштмане кътръ dinastie. — Тоді.

П е с т а , 17. А п р і л е п . 1861.

См. Ерѣ се ціпѣ а треіа шедицъ ти каса репресентанці-
лорѣ, кѣндѣ комісіоніе веріфікѣторе — 'ші dederъ релациопеа
деспре лакрѣрile лорѣ, ші се афларъ 271 креденціонале валиde, ші
тотѣ deodatъ со ші четирѣ пытеле ачелорѣ репресентанці коптра
кърорѣ нѣ с'а арѣтатѣ пічі о есченціоне. Апtre чеi пытъ актама
певеріфікаці се афлъ dintre aї пошті D.D. Біка (се ворбеште къ
протоколъ п'арѣ фі копіюсъ дыпъ регуля, ачбста дисе п'е о о
дипреціяраре каре се пыліфіче алецероа) Папъ Іанош ші Misičk
Іанi. Фіндкъ D. Попа п'а венітѣ дикъ ла dietъ, пріп ьртаре
п'а фостѣ печі тетбрълъ ьпні комітетѣ; ашафаръ печі нѣ і с'а
потутѣ чети пытеле, dap' ші а Dcale креденціональ дикъ ва фі
несмінтітѣ певеріфікатъ дикъ. — Астѣзі се алѣсъ de прешединте
алѣ таблеі репресентанцілорѣ Dn. Гішлі Kalman ші маi твлѣ нѣ,
— шердемѣ de тотулѣ діпчетѣ, се ворбеште къ авіа ти септь-
шъна війтобре борѣ діпчепе а decвате адреса ла квътвлѣ тро-
пнлъ. —

Файма decnре днпfiшареа minietepiвлї респонсаbilш впг-
рекш, acemenea є фърь печі впш темеiш, шi с'a demingitш din
Biena. —

— **Л**и Песті Наполеон де астълі четімді күттәрдөрең штіре фортепиантан таңбылғанынан соң:

„Domnul episcop din Opadea mare br. Vasile de Erdeli recunoscuse după dn 2. Iulie 1855 la fostul găberă ch. p. peptru filofindareea unei catedre peptru lîmba și literatură română la univerzitatea p. magiară din Pesta. Aceste se cunoscăndă pech văd respinsă după mai multă ană, pech vă o despărțire decupătă de cunoscătorele fizice la locurile mai繁ătă de dn treba achetă; dn 29. Decembrie 1859 eazătă mai fizic o reprezentanță la fostul găberă ch. p. totă după astă trebă. Să achetea așa cea totă cibotea calei de ținte. Scrisoriile acestea vorbău lăstina pînătăi acum, cunoscăndă găberă ch. p. magiară de acuma primindă actele dela fostul găberă ch. p. dupătore calealătă aflată și actele peptionate, și de locă le să trătescă la univerzitatea p. magiară peptru că se'șă deo părere, la chee făcătatea filosofică, de care se dino catedra dupătăndă după wedină din vîrstă se dekiară, că ară salta că băkără patriotică filofindareea catedrei peptru lîmba și literatură română la univerzitatea p. magiară.“

Бедемъ даръ къ въквріе къ вна динтв чеъ таі фербінці до-
ріпде але жупіміеі романе dela впіверсітатеа din Песта се ва
реаліса, ші адчечетв чеа таі кордіалъ твлцьтіе пзблікъ атътв
ачелорв бърбаці зелоші романі, карій аж Фъкватв пашиї квайічоші
пептрв фпфіппареа ачестеі катедре, кътв ші побілгіві корпв про-
фесоралъ dela рецеска впіверсітате тагіаръ пептрв лоіала декіль-
ръчпе ші спріжніре фп ажунцереа скоплі пострв. Уна атъ
таі dopi, ка адекъ деккітва се фпфіппдезъ одатъ катедра пептрв
літба ші література романъ, се і се пноъ баса дзраверъ, ка лефа
професоралъ се фіъ асемене лефеі челорбланді професорі dela
впіверсітате, ка респектівлъ професорв се потъ трыі отепеште,
ші темпвдлъ ліберв се 'лъ потъ фолосі спре перфекціонареа ст-
дізлі, ка се пз фіъ сілітв а'ші къта ші алте тіжлобче ка се
потъ трті.

De професорѣ пі-арѣ пльчѣ се потемѣ са'ста не Domпвлѣ Шандрѣ Romanѣ, а кърві теріе ші къпощтіце лъціе не къщ-пвлѣ lіmbeї ші літературае романе съп преа къпоскѣте, ші спе-рѣмѣ къ ла локхріе респектіво печі се ва фаче алъ кап-
дидате. —

Конгресълът сербескъ. Прекъм штимъ, № 11. Апр. 1917 г. членъвъ десятната конгресълът десятре гарандиелъ, озитъ каре вреадъ сърбъ и се вни към България што конгресълъ еши а) ка се претендът територия пептръ сърбъ, каре се купрингъ: Бачка de жосчъ, о парте din България dimпреевът към Темишвара (?) што Сиртълъ, то каре зондапе се афълъ тажоритатеа сърбъ adикъ 274,000 сърбъ, 167 церманци, 43,675 татари, 39,375 сърбъ католичи (българи) што пътеле ротълъмъръ се ретаче, съвъ ръбръкъ: a) те националътъ ка la вр'о 50 тий. Ачестъ пъктъ с'а датъ ма о конституция сире черчетаре што отържреа с'а ашънатъ; b) гарандија, ка Маист. Ка се пъстрезе титлътъ de тара воиводъ се прими към жибъ. c) Organica dijonea administрациене воеводатълъ съ се фактъ акътъ de конгресълъ, пептръкъ ачеста кореспонденде привилегиидоръ. d) Да амбасада воеводълъ се отърфъ № 12., ка съ потъ йа парте

ші членалте националітъці; (ла ачоетъ отържре протестъ патріархъл дп 13., ка пътai сърбii сингрі съ'ші алэгъ воюводыл ка ші пе патріархъ) ші алецероа лхі ез се фактъ пеміжлочітъ де кътъръ попоръ ші съ се конференце de Maest. Ca. e) Депутації каріл съ се тръмітъ ла диета Ծнгарієл съ се алэгъ къ алецере колектівъ ка ші денгтації конгресовъ. ф) Літба офіціалъ се фіз чеа сърбескъ пътъ съсъ, дпсъ зnde ва фі маюратате къ алтъ літбъ се поте декіръ де літбъ офіціалъ ші ачеа дп сингрі контрактъцілоръ ad. кателоръ (?!). Потідіспіл се потъ да дп веркаре літбъ декіръде офіціалъ, дпсъ ресолюціяна съ ва фаче дп літба офіціалъ. (?) Ba се зікъ, къ сърбii факъ таі пътіне кончедепі ші де кътъ маріаріи ла членалте националітъці. г) Патріархатъл се філ дппревнатъ totdegnna къ deminitatea metropoliei лоръ, ші съ'ші аівъ скавпъ дп диетъ лъпъ Прімателе Ծнгарієл, еаръ епіскопії лоръ оз філ асеменеа къ чейалці епіскопії. —

Bienă, 16. Aprilie n. Ері еаръ се фъквръ демокръчнія кааса Dp. Бергер ші днаінтеа палатылі кадіналылі Рашеръ, дпсъ мілідіа ші полідіа дппръштіа маселе де попоръ фъръ пе-рілітърі. —

Креадій інсталаръ пе Бапвл дп 15. къ таре помпъ.

Brasovu, 23. Aprile. Eri se adunara vr'o cativa insi la Comesulu si se candidara cei de alesu. Dintre romani se chiamà singuru D. Constantin G. Ioanu, care fu provocat a da numai o deslucire despre calitatile romaniloru, din consemmatiunea data de deputatiunea romana. Si fora prentielegera seu consfatuire se tramise invitarea comunei de acum la alegere; membrii romani vediendu, ca nu se face restaurare noua, dupa cum pretindu — si dedera unu feliu de protestu, iusciitiandu ca ei nu voru lua parte la alegeri fora o restauratiune dupa proportiune, ceea ce au si facutu.

Adi se aduná magistratulu si comunitatea centumvirals, cea de pana acum, fora uici catu de puçina inoire cu respectu la dreptul celorulalte nationalitati pentru alegerea senatoriloru. Comesulu deschise adunarea dicundu, ca e tramisu dela Mai. Sa, cá se restituéasca vechi'a constitutiune dinainte de 1848 dupa instructiunile primite prin cancelariulu b. Kemény.

E lucru tristu, ca pana in diu'a de astadi inca nu ne aflaramu in stare a luta cunoscintia despre instructiunile date comitalui sasescu, atata iubire de publicitate se afla in constitutiunea sasésca! Cu totu eschisismulu acestu ne mai auditu, astadi petrunseramu la ceva din cuprinsulu acelorasi, cumca ad. la restituire se se lase fostii senatori inainte de 48 in scaunulu loru, eara in locul celoru vacanti si resig-nanti se se faca alegeri noue dupa rugin'a pracei vechie. Aici e bub'a cea ce trebue se ne dora!! Alésera dara 13 senatori noi pe lunga doi de mai nainte si intre acestia pe D. Constantin G. Ioanu, singuru romanu — din gratia, or din scotere de ochi. La alegerea oficelor cardinali eara protestara atatu romanii de prin comune, catu si magiarii in contra nedreptatirei, ca ei nu sunt dupa dreptu repre-sentati din tote comunele, anume din cele 9 sate ale Branului se chiamara numai 2 representanti, apoi din satele mestecate totu numaisasi; asia se departara si ei toti dela actulu alegerei. — Eata fapt'a, o vedemu cu ochii, catu e de drépta pentru romani, in favórea carora ne incredintâ cu atata apasare Illust. Sa D. Comesu, ca e insarcinatu cu deosebire a ne respecta dreptele pretensiuni! — Lucrul preceste dupa calculu si sasii facura ce vrura chiaru si in contra legeloru loru. Pana candu nu aveamu barbatii ne aruncá in ochi lips'a acestora, acum candu ei avemu, remanu dependenti dela beneplacerea comunitathei sa-se de 100 membri, in care 8 romani earasi intrara numai din gratia Aici vedemu eludata vóiea Maiestatei Sale, eludata diplom'a din 20. Oct. ca se tacemu de biletulu catra gr. Rechberg, eludatu cuventulu constitutiune si egalitate si dreptulu omenitatiei ocaleau in picioare. — Óre ce cugeta ómenii acestia, candu despre o parte ne provoca la infratire, ear' de alta ne inchidu usile dela benefacerile constitutionale!!! Illustr. Sa Dn. Comesu in decursulu alegieriloru o dise apriatu, ca romanii si magiarii se potu desbina de ei, déca le place asia. Aici se mai pausamu amintindu numai atata, ca jurnalele germani inca tractara acésta tema, ca romanii se se despartiesca de sasi arondun-dusi comunele. — Timpulu e medioul reului, inse noi se nu astep-tam numai medicin'a dela timpu ci se ne vedemu de pele, ca dupa conscrierea din 1848 suntemu in districtulu acesta 53,000 romani si numai 44,000 sasi si astadi si cetatea intre 22 mii are 9000 locitorii numai romani, carii suptu orce respectu facu patriei mai multu servi-tiu decat sasii de aici, si gubernulu acela nu pote se sia dreptu, care va lasa batjocuritu unu poporu atatu de lealu si folositoriu patriei. Deci sozesce timpulu se ne constituam si noi — cei insetati — de

drepturi constitutionale asiediate in legi fundamentale, si acésta pecale legala. Viderint!

— In Nocrich u si Cincu-mare romanii remasera cu totu eschisi dela oficiu, anumitu in Cincu-mare Dn. I. G. Codru spre dorerea multora capatâ numai 4 voturi dela toti 4 romani, caci altii nici nu fura chiamati la alegeri.

— In Clusiu se fini reconstituirea; lupta pana ce se elupta respectarea limbei romane si ducerea protocolului si in romana in adunanti.

In comitatulu Cetatei de Balta se facura nelegiuri gróse, caci romanii nici cei ce au censulu de 8 fr. nu fura chiamati la restaurare, ci numai cate unul dintr'unu satu, pe candu magiarii se chiamara toti. — Ce voru se dica acestea confusioni. Unde nu domina o lege respectata de totu insulu cum pote domina increderea si vieti'a constitutionala?

— In Mediasiu se facu o demonstratiune cu musica de pisica si spargerea a 60 ochiuri de ferestri la pretorulu si in Tasnadu la perceptorulu. —

Comitele D. Kálvoki inca fú primitu de sute calareti si cu mare pompa in Sangeorgiulu din 3 scaune secuesci; si din Brasiovu alergara secuui cu flamure de uniune inscrise cu 48 la primirei.

Pest'a. Camer'a de josu pretinde fara incetare conchiamarea deputatilor ardeleni, tienendu uniunea, ca facuta dupa lege, si amana lucrarile pana candu nu voru veni si deputatii ardeleni.

Telegramu.

Песта, 23. Aprilie. Камера чере візнеа неінчтатъ, пе ноі пе ігнорéзъ традіционалмінте!!

Пóрта а реквосквтъ візнеа Прінципателоръ рома-nе суптъ прінципе пе відъ, ші дореште, ка конференца de Парісъ ce iea квопштінъ деспре ачеста.

Італія. Гъбернъл фаче впълъ дппрѣтълъ de 300 міліоне, проектилъ де леце се съпне камереи. Тотъ гвардія националь ce организъ, чеи пътъ ла 35 аів пептръ кампаніе, чеи пътъ ла 55 пептръ съсдинеа опдинеи пе акась.

— Палмерстопъ дп банкетъ крede, къ дппрѣтълъліе пре-cente се воръ пътэ ресолва пе kale опоріфікъ ші an. 1861 поге ва дескдре ка анд де паче.

Ли Полонія домінъ аспрімеа міліціеи ші тобе сеунеа de dozi трагъ дппъ сине персекціоні ші зрестърі.

Brasovu, in Aprilie 1861.

ISTORIA UNIVERSALA. Istori'a e ochiulu inteleptinnej traşa din patiania; e lumin'a adeverului si magistr'a vietiei, care ca unu duce circumspectu ca o busola ne conduce la securitatea de a lucrâ.

Domnulu profesoru de istoria universală Ioan'e Rusu dede la lumina cu spesele sale primulu tomu din istoria universală care cuprindemai cu séma istori'a romana vechia, foră de care de adi in colo nici scólele comunale, cu atatu mai puçinu cele de 2 clase ori triviale seu normale potu mai corespunde problemei de a luminá generatiunea viitor'iа spre ascurarea viitoriolui natiunei. Domni'a Sa cá romanu bunn si zelosu n'a cratiatu din puçinele midilóce a face si jertfa pentru inlesnirea tinerimei de a o provedé cu o istoria in lim'b'a mamei sale; durere inse, ca publiculu romanescu, care se se intereseze de o carte atatu de solositoria n'a concursu pana acum intru acelu numeru, care se'lui fi pututu desdauná pe deplinu, celu puçinu de spesele tiparirei. Tragemu deci luarea aminte a tuturora parintiloru familiali si a inventatorilor asupra opului acestuia, care se afla la auctorulu in Blasius in mai multe exemplare cu pretiulu? cá se nu'si lese scól'a ori famili'a foră de unu astfeliu de opu.

Totu odata mai preinsciintiamu onor. publicu, ca Dsa are manu-scriptulu gata, pentru a punе suptu tipariu si continuarea istoriei universale, precum si o istori'a buna, scósa din fontani escuisite pentru Principatulu Ardealului, adeca: Istori'a patriei, a carei esire la lumina depinde numai dela unu ajutoriu materialu. — Pe calea prenumeratiunei in tota romanimea se nu pote esi la lumina opulu acesta? —

Red.

Крсвріле ла бърсъ дп 23. Aprilie к. п. стаѣ ашea:

Вал. ахст. фр. кр.

Галвіні дп.рътешті	7	2
Азгсвръ	147	75
Londonъ	148	40
Дппрѣтълъ националь	76	40
Овігациіе металіче екі de 5 %	64	80
Акціїе банкълі	727	—
„ крeditълі	163	—